

DATINA

Serie nouă, anul 3, nr. 22, ianuarie 2016

www.cctb.ro

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Județean Constanța

„Teodor T.Burada”
al Consiliului Județean Constanța

Cuprins

03

Editorial - 2016 - sub semnul
culturii

05

Muzeul de istorie națională și
arheologie Constanța - Domnul
Alexandru Ioan Cuza și Dobrogea

09

Alexandru Ioan Cuza la loc de
cinste în Muzeul Militar din
Bogota – Columbia

10

Însemnări - Mihai, cel de-a pururi
prins în inima noastră

11

O dinastie de brutari și
matematicieni - Rizescu

15

Povestea vorbelor - A-și lua
tălpășița

17

Pericle Papahagi – academicianul
care a trăit în Dobrogea(II)

21

Un remarcabil obiectiv istoric din
Mangalia: Zidurile de apărare a
Cetății Callatis

32

Constănțeanul Suren Cedighian (1902 – 1995),
reprezentant de marcă al științei românești.

24

Povestea de viață a Mariei
Guțunoris, prima moldoveancă
din Vama Veche: „Am suferit
enorm, dar, în Dobrogea, mi-am
cunoscut dragostea!”

26

Fapte de suflet - Micii artiști ai
Trupei Arca la Runcu

27

Frânturi de viață - Cărvăneni
care nu mai sunt, dar au rămas
Amintiri

28

„Mici dezvoltări” din istoria artei
fotografice

Datina, fondată în 1991, serie nouă,
Revistă lunară editată de
Centrul cultural județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

DIRECTOR: Prof. DOINA VOIVOZEANU, **DIRECTOR ADJUNCT:** SILVIA ȚIGMEANU
REDACTOR ȘEF: conf.univ. dr. AURELIA LĂPUȘAN, **REDACTORI:** ADINA BOCAI, IULIA PANĂ, ANA-LAURA PARFINOV,
DR. LAURA CALOEAN

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC:
dr. LAVINIA DUMITRAȘCU, dr. SORIN COLESNIUC, dr. CRISTINA LAZĂR, dr. IOAN ADAM

Contabil șef: Alina ONEL
Tehnoredactor: Gabriel VOICU
Corectură: Daniela COJOCEA

Copyright text și fotografii © Centrul cultural județean Constanța „Teodor T. Burada”
Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina
Iconografie: arhiva Centrului și colecții particulare

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, bdul Alex.Lăpușneanu nr.163 fotoartagfa@yahoo.com

Centrul cultural județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța
Bd. Tomis nr. 110
Tel./Fax: 0241 61 92 93
E-mail: office@scoalaarte.ro

Bd. I.C. Bratianu nr. 68
Tel: 0241 61 88 42
E-mail: cultural2@scoalaarte.ro

„Mici dezvoltări” din istoria artei fotografice

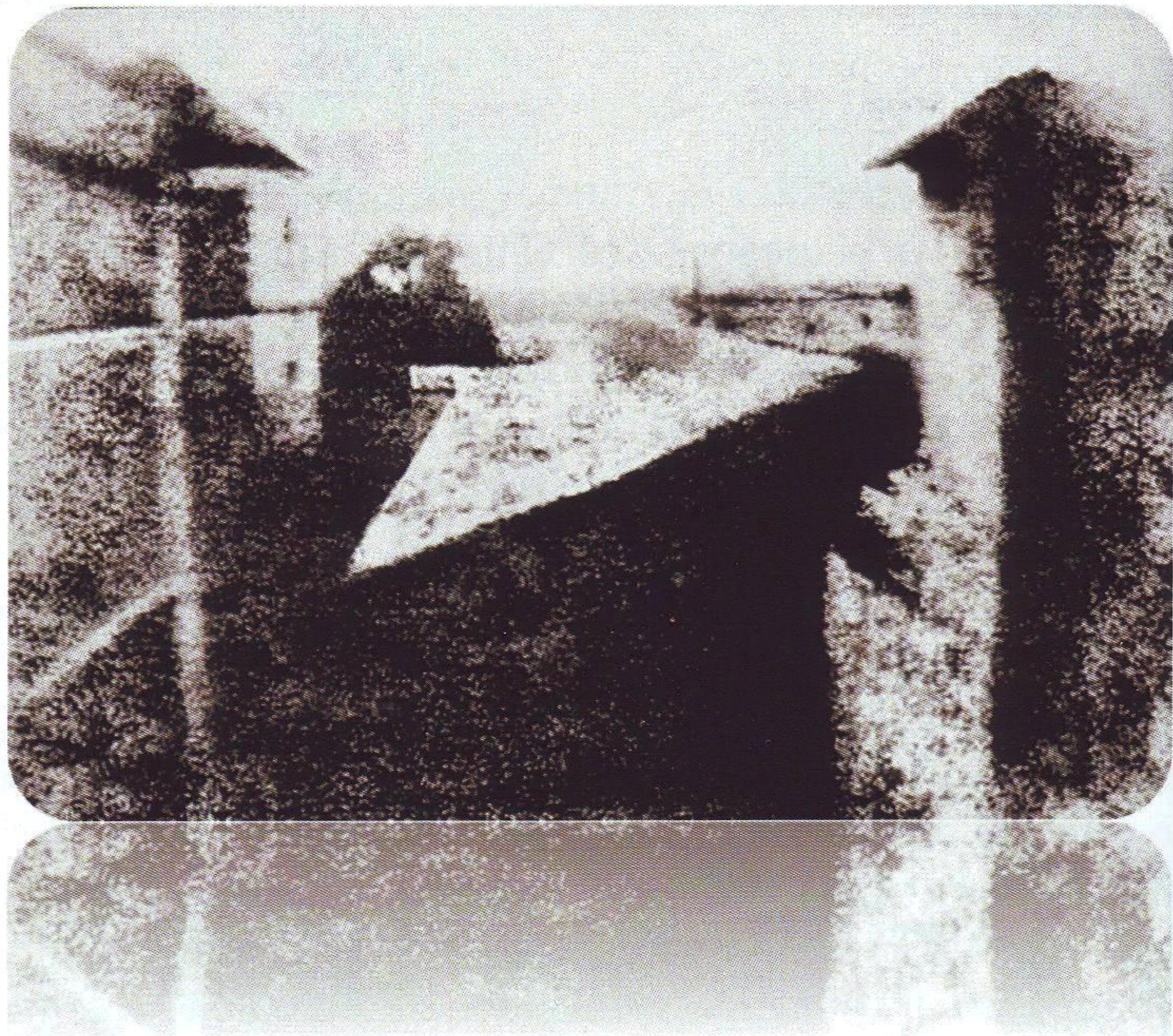
■ Iulia PANĂ

Constanța – orașul cel mai însorit, oaza de liniște și băi de soare, marea cu întinderea-i nemărginită, exotismul locuitorilor și felul lor de viață au atras încă de la începuturile fotografiei, pasionați ai artei fotografice. Dar pentru a ajunge la cei care s-au stabilit cu cutiile lor magice, apoi cu ateliere mobile sau chiar studio-uri, trebuie să parcurgem câteva etape din drumul altor pionieri ai fotografiei mondiale care au deschis un portal magic între știință și artă.

Dacă ar fi să pornim la pas prin istoria fotografiei, prima imagine fixată pe un suport a fost o gravură flamandă din secolul XVII. Realizată în anul 1825 de către inventatorul francez Nicéphore Niépce (primul fotograf din lume). Fotografia a fost realizată prin calotipie un procedeu fotografic al acelor timpuri, folosit însă și astăzi. Fotografia a fost descoperită abia în anul 2002, când a și fost declarată tezaur național și cumpărată de către Biblioteca Națională a Franței pentru suma de 450.000 de euro.

Cea de a doua fotografie din lume (și prima fotografie care prezintă o ipostază din realitate). Se numește *Vedere de la fereastra din Le Gras* și fost realizată, cel mai probabil, în iunie sau iulie 1827 de către același Niépce. Fotografia reprezintă peisajul pe care Niépce l-a văzut pe fereastra casei: o clădire în stânga, un copac în imediata apropiere, un hambar în prim-plan. Cum expunerea a durat opt ore, soarele s-a mutat de la est la vest și pare a străluci pe ambele clădiri.

Prima fotografie din România „Cupidon cu brațele frânte”, în 1843, în luna noiembrie – după chiar mărturia lui Carol Popp de Szathmari, a realizat prima fotografie românească, numită „Cupidon cu brațele frânte”, o calotipie realizată în atelierul din București al artistului și înfățișând o statueta din colecția personală.”

Înzestrat cu talent și simț artistic deosebit, Carol Pop de Szathmari a rămas în istoria fotografiei prin pioneratul fotografiei de război, prin punerea în altă lumină a fotografiei de arhitectură și a fotografiei etnografice. Szathmari a sesizat importanța captării momentului, atmosferei și timpurilor folosind intens fotografia pentru a imortaliza portretele sale. A obținut imagini remarcabile cu vederi din București și împrejurimile sale, folosind unghiuri inedite și realizând câteva panorame. Multe din fotografiile sale fac parte din colecții răspândite în întreaga lume. În 2011 I.C.R. Stockholm a expus în premieră fotografiile lui Szathmari, aflate în colecția Prințului Eugen al Suediei (1865 - 1947), în prezent aflate în colecțiile Bibliotecii Regale.

Născut pe 11 ianuarie 1812 la Cluj-Napoca, Carol Popp de Szathmari a fost pictor și grafician, dar și primul fotograf de artă și documentarist din Regatul Român.

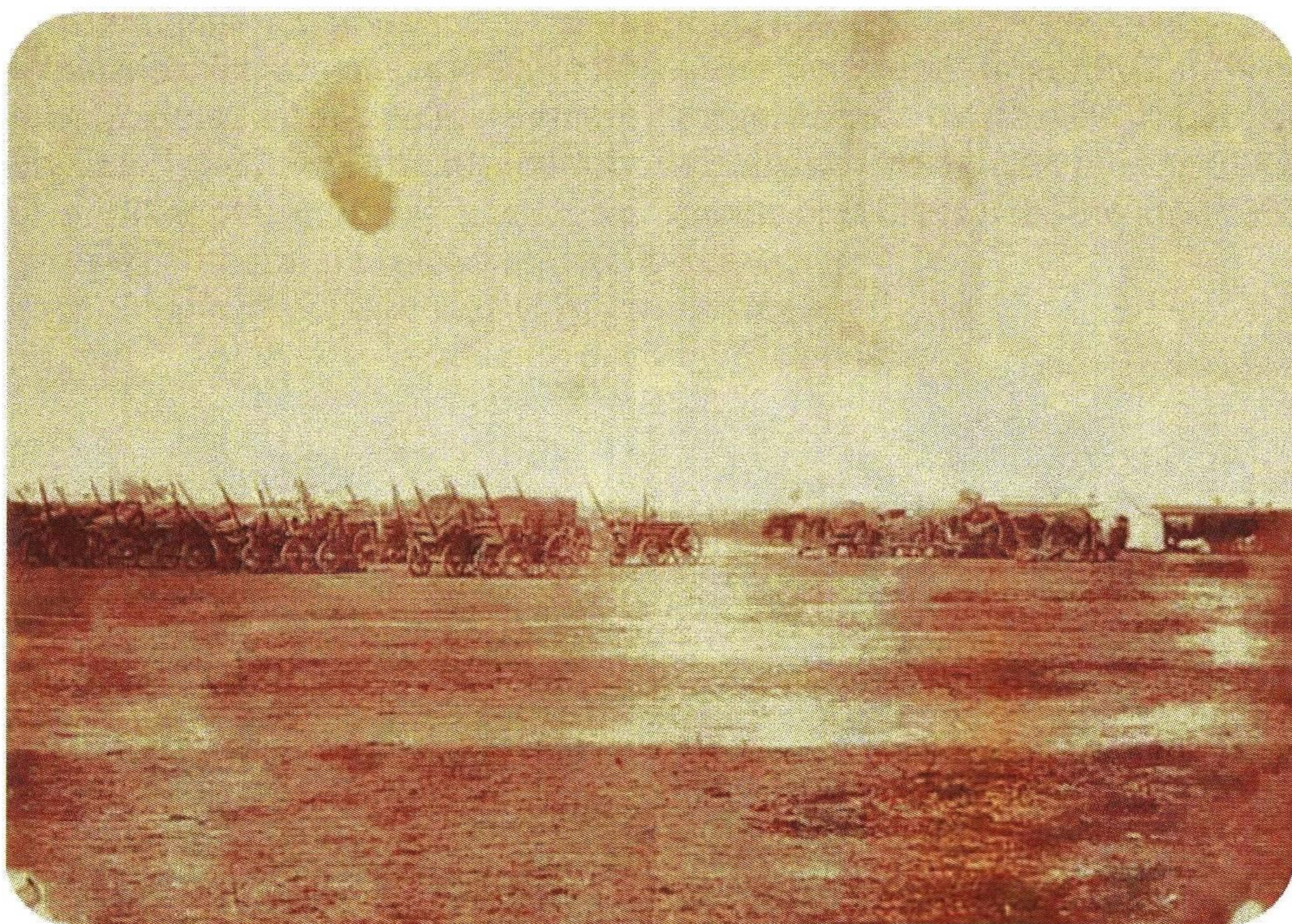
În pictură, limbajul său este migălos și greoi, dar vădește un spirit de observație ascuțit, mai ales în scenele reprezentând bălciuri sau târguri. Ca litograf, Szathmari a lăsat un Album cu vederi din Transilvania (1841), precum și portretele deputaților din Dieta Transilvaniei. În 1860 a realizat o hartă topografică

Cupidon cu brațele frânte

Carol Popp de Szathmari

Războiul Crimeii, 1855 (fotografie din cadrul primului foto jurnal de război din istoria lumii) - Carol Popp de Szathmari

a țării. Opera sa mai cuprinde cromolitografii și acuarele înfățișând tipuri și porturi populare cu un caracter exclusiv documentar.

După o perioadă de aproape 10 ani în care a călătorit prin Europa, Szathmari s-a stabilit definitiv în București, în 1843, unde și-a deschis primul atelier foto, unul dintre cele mai moderne din Europa, la vremea respectivă. Atelierul a ars însă în întregime la incendiul devastator din 1847, forțându-l pe Carol Popp de Szathmari să o ia de la capăt, deschizându-și un studio nou, la Podul Mogoșoaiei (actuala Calea Victoriei), „cu vitrine și draperii” care îl ajutau să regleze lumina naturală care pătrundea în interior”.

Carol Popp de Szathmari a fost, prin urmare, primul fotograf român, dar și printre primii 10 fotografi din Europa. De asemenea, a realizat primul reportaj fotografic de război din lume în timpul Războiului Crimeii, devenind astfel cunoscut ca primul **fotojurnalist de război al lumii**.

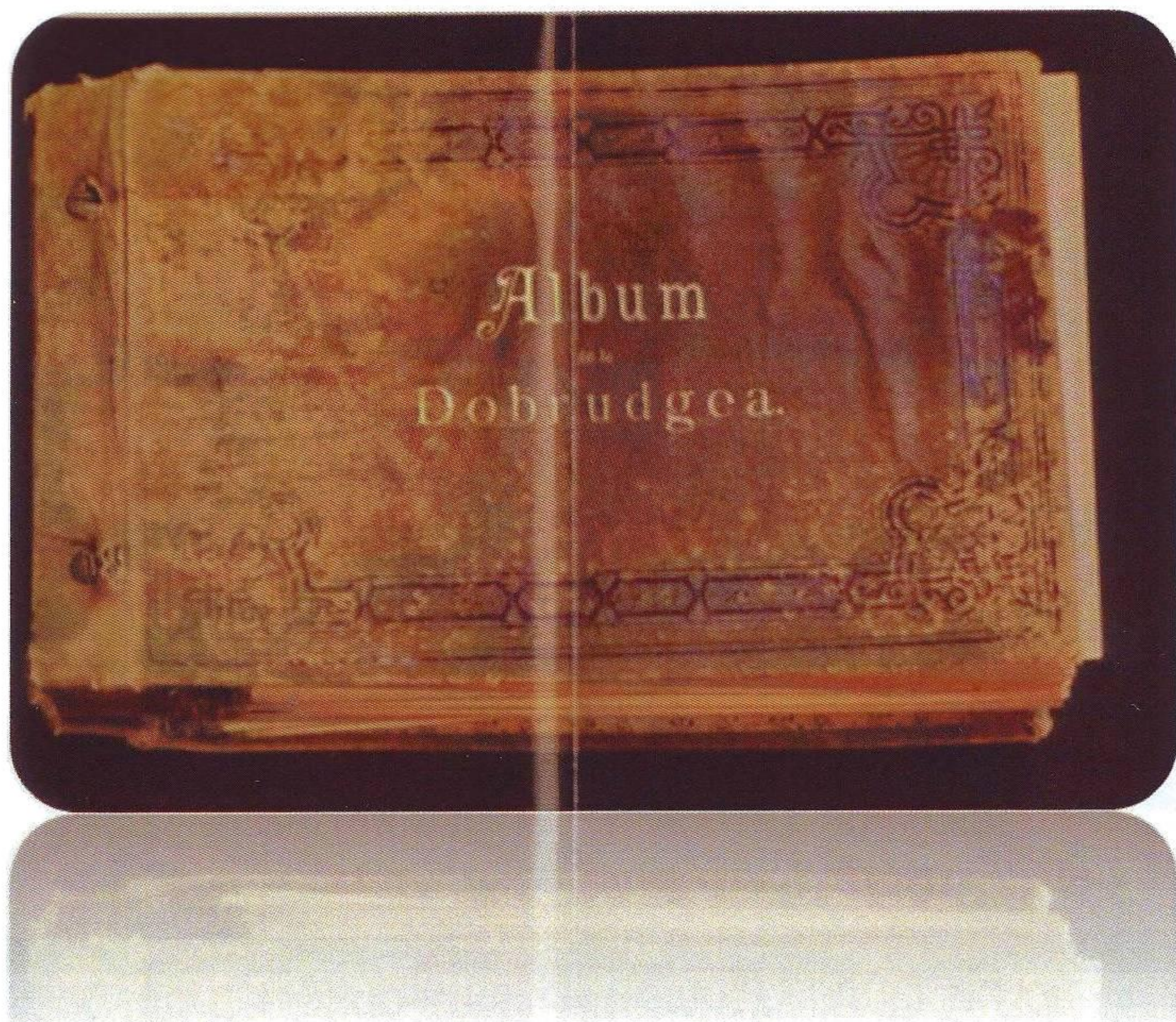
În 1863 este desemnat pictor și fotograf oficial al Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și realizează portretele oficiale ale domnitorului și ale Prințesei Elena. Fotografiile au fost apoi transpuse în litografii la Paris. În același an realizează un album de fotografii cu peisaje luate în jurul Bucureștiului, pentru Prințesa Elena; pe prima pagină a albumului este scrisă dedicația: „*Souvenir de la Roumanie, dedie a sa Altesse Serenissime Helene, Princesse Regnante de la Roumanie, par Charles Pap de Szathmari, Peintre et Photographe de la Cour de Son Altesse Serenissime le Prince Regnant*”.

În 1860 a publicat prima revista ilustrată din București, Jurnalul Ilustrat Universal, cu gravuri aduse de la Paris, dar și gravuri realizate după fotografiile personale. Revista a apărut aproximativ un an.

Mai târziu, este numit fotograf oficial al Regelui Carol I. În 1881, anul încoronării primului rege al

care a inițiat comemorarea soldaților francezi căzuți pe frontul războiului Crimeii și înhumați la Constanța. Ca fotograf, pe lângă alte reușite, publica în 1910 remarcabila operă „Album de la Dobrudgea”, raritate astăzi a genului. Regele Carol I l-a decorat și i-a acordat statutul de „fotograf al Curții Regale”.

Jurnalistul tulcean, Dan Arhire, a lansat albumul „Dobrogea - cheia de boltă”, care reunește imagini realizate de Anatole Magrin, declarat primul fotograf al Dobrogei. Acestora li se alătură și texte din monumentala

lucrare dedicată străvechiului pământ dintre Dunăre și Mare, „Dobrogea în pragul veacului al XX-lea”, semnată de Căpitanul M. D. Ionescu.

Nu se știe exact însă când au apărut primii fotografi de sezon la Constanța. Perioadele se suprapun cu prezența în oraș a lui Magrin despre care vom continua povestea în paralel. Pe lângă alte atracții din sezon, panorame, tir, acrobații, flașnetari, turiștii aflați vara la Constanța găseau și fotografii care avea să le immortalizeze trecerea lor prin orașul de la malul mării. În dosarele arhivei primăriei Constanța, există un document din 6 iulie 1898, prin care fotografii Herman Glückman solicita permisiunea primarului spre a-și desfășura activitatea aici.

“Domnul primar, dorind a instala, ca în anul trecut, un atelier de fotografie à la minut, respectuos va rog a-mi

Fotograf de la 1900

închiria din locul comunei de pe strada 11 iunie, o întindere de 40 m.p., obligându-mă a plăti taxa cuvenită comunei și chiria din anul trecut”. Cererea îi era aprobată, primind locul dorit, pe strada care azi se cheamă Cuza Vodă, cam în dreptul Pieței Unirii de acum, “numai pe timpul stagiunii băilor”. Se vede că era un loc cu vad, pentru că doar câteva zile mai târziu, L. Canton, fotograf din București, solicita și obținea și el un loc de 32 m.p., pe aceeași strada, “lângă panorama”. Ceva mai sus, adică pe strada zisă atunci Mangaliei nr. 65 (azi Ștefan cel Mare), se instala și o femeie fotograf, Adela Davidescu, venită pentru sezon, tot de la București. Conform documentelor, “atelierul pentru fotografie va consta în facerea unui cort de pânză în interiorul curtei din strada Mangaliei, iar la față așezând-se numai un galantar, în care se va expune numai fotografiile”.

Urmarea în numărul viitor

Surse : <http://webcultura.ro/?s=prima+fotografie+din+lume>
http://www.fotomagazin.ro/galerie2/index.php?dir=Carol_Pop_de_Szathmari
<http://www.historia.ro/galerii-foto/razboiul-crimea/5>
<http://www.infodobrogea.ro/istorie/la-fotograf-in-constant-veche/>
 Dr. Constantin Cheramidoglu – revistapolitia.ro

Despre autor

Iulia Pană – scriitor, artist vizual, jurnalist și promotor cultural, profesor de artă fotografică la Centrul Cultural Județean Teodor Burada Constanța. iuliapana.blogspot.com / iuliapana.wix.com

Foto coperta 1 si 4 - Andreea Roșca și Andreia Porîrniche

